

Izhaja vsak delavnik popoldne

NOVIČAS

Uredništvo in upravnništvo v Kaptarjevi ulici št. 6 — Telefon uredništva št. 50 — Telefon upravnništva št. 328

CENE PO POŠTI:

za celo leto K 144.—
za pol leta K 72.—

CENE PO POŠTI:

za četrt leta K 36.—
za en mesec K 12.—

V UPRAVI STANE MESEČNO K 10.— DELAVSKI LIST POSAMEZNA ŠTEVILKA 80 VIN.

Karlov propad na Mažarskem.

Karl in Zita ujeta. — Vlado čete razkropile upornike.

Glasom uradnih brzojav iz Budimpešte je Karlovo podjetje konec: Madžarske čete so po pretežnem delu ostale dosedanjim vladam in Horthyju zveste in v komaj resnem boju vrgle karliste pri Budsor-su. Le-ti so se umaknili daleč nazaj in prosili za premirje. Ogrska vlada je poslala na pogajanja, ki so se vršila 24. t. m. dopoldne pooblaščenca ministra Kanio in feldmaršallajntanta Szarkanya. Ta dva sta Karlom predložila zahteve madžarske vlade, obsegajoče naslednjih 7 točk:

1. Brezpogojna udaja.
2. Vojaški svetovalci kralja se postavijo pred sodišče.
3. Moštvo se razoroži in amnestira.
4. Kralj se mora končno veljavno odpovedati prestolu.
5. Kralj ostane toliko časa interniran na Mažarskem, dokler se ne uredi vprašanje njegove odstranitve.
6. Kraj, kamor se kralj odloči, in modalitete potovanja določijo vesile.
7. Politični svetovalci kralja se postavijo pred sodišče. Te zahteve je prevzel bivši minister dr. Gratz in se je obvezal, da jih izroči kralju ter da mu svetuje, da jih sprejme.

V tem so se vojaške akcije nadaljevale; kraljeve čete so bežale brez glave proti Komornu. S četami je bežal tudi Karel. Kakor poročajo najnovejša poročila, sta Karel in Zita že v rokah madžarske vlade. Glede nadaljnjih ukrepov je madžarska vlada vezana na zahteve veleposlaniške konference, ki so te-le:

1. Madžarska vlada mora izjaviti, da je Karel in vsa njegova rodbina odstavljena z madžarskega prestola;
2. madžarska vlada se mora polastiti Karlove osebe (kar se je medtem že zgodilo) in 4. poskrbeti, da zapusti Karel Madžarsko pod pogoji, ki jih bo predpisala entente. Ako se madžarska vlada ne bi pokorila in ne bi izvedla zahtevanih ukrepov, potem odklanja ententa vso odgovornost za posledice, ki bodo Madžarsko zadele.

To ni prazna grožnja in pomeni, da bi ententa Madžarsko popolnoma prepustila mali ententi, da z njo obračuna. Da bi bil obračun za Madžarsko usoden, je jasno. Kakor poročajo iz Budimpešte, se je madžarska vlada tudi že udala in sklenila Karla prisiliti na to, da se zase in svojega sina končno veljavno odpove madžarskemu prestolu.

Zanimivo je uradno pojasnilo madžarske vlade, na kakšen način je poveljnik karlističnih čet, major Osztenburg pridobil zase del vojaštva in zapadnoogrske upornike. On jim je namreč rekel, da je v Budimpešti nastal komunistični prevrat in da je treba iti glavnemu mestu na pomoč. Se-le na pohodu so čete zvedele, da gredo v boj proti narodni madžarski armadi. O tem je čete obvestil vojaški škof Zadravec. Na to so mnogi izjavili, da se hočejo pridružiti vladnim četam. Na podoben način so bili zavedeni častniki rabske posadke, katerim so rekli, da je prišel Karel s privolitvijo entente in vednostjo državnega opravnika Horthyja. Rabski častniki so poslali Karlu soglasno prošnjo, naj jih odveže od prisege, katero so mu bili položili v prevari. Enako so zapadnomadžarski vstaši izrazili vladi svojo neomajno zvestobo, pravtako Pronay in Hejas.

Ni malo takih, ki ne verujejo v odkritosrčnost sedanjega ravnanja madžarske vlade in Madžarov sploh. Vse to je le lisičji izhod spriču preklislega grozdja. A ne samo to, ampak mnogi se boje, da je to le past, ki naj bi zvalila v boj Jugoslavijo, po kateri bi potem padla Italija. Res se je po beneški konferenci splošno govorilo, da se je tamkaj med Italijo in Madžarsko sklenila vojaška zveza proti Jugoslaviji in madžarski uradni krogi teh vesti niso nikjer določno dementirali. Res je tudi, da so Madžari po beneški konferenci kar blazneli od veselja in začeli rožljati s sabljo na vse strani. Toda pozabiti ne smemo, da veže Italijo pred vsem rapalska pogodba, ki se je sklenila pod vrhovnim pokroviteljstvom entente. A ta pogodba vsebuje določbo, da bosta Italija in Jugoslavija vzajemno nastopili proti vsakemu poizkusu za upostavo Habsburgovcev. Italija se v tem slučaju tudi dejansko ni obotavljala s pojasnitvijo svojega stališča in se je brezpogojno postavila ob stran akciji velike in male entente,

da se Karlovo podjetje čim prej in končno veljavno konča.

Po vsem tem smatramo lahko ta dogodek kot v glavnem dovršen in se nam ni bati kakih krvavih zapletljivost.

Končano!

Budimpešta, 25. oktobra. (Izv.) Vlado čete so razkropile ustaše. Razkralja Karla so ujele vladne čete. Razkralj je izročen v varstvo polkovniku Simens Falsi. Nasproti njemu se nastopa z vso obzirnostjo in vljudnostjo.

Budimpešta, 25. oktobra. (Izv.) Vlada je izdala zaporno povelje proti voditelju ustašev grofu Andrássyju, dr. Gratzu, Rakovskymu, generalu Leharju in drugim. Po zadnjih vesteh je bil grof Andrássy že aretiran.

Budimpešta, 25. oktobra. (Izv.) Med vlado in med zastopniki velike antante se vrše danes posvetovanja glede nadaljnjih ukrepov z ozirom na razkralja Karla. K posvetovanjem so vabljeni tudi diplomati in zastopniki male antante.

Budimpešta, 24. okt. Kralj Karl in kraljica Zita sta bila, kakor se poroča, danes blizu Komorna ujeta in se nahajata zastražena na gradu Teotis. Dve stoletni Osztenburgovi čet, ki sta šteli umik, sta se vdali in sta bili ujeti.

Dunaj, 24. okt. Horthyjeve čete prodirajo zmagovito proti Karlu, ki razpolaga s tremi divizijami. Horthy je odposlal dva od svojih ministrov h Karlu, ki pa ju ni sprejel. Potem je bil eden izmed Karlovih ministrov poslan k budimpeštanski vladi, kjer je došlo do razburljivih prizorov.

„Na vojsko!“

S SHODA ČESKIH SOCIALISTOV IN SOCIALDEMOKRATOV.

Praga, 23. okt. Danes predpoldne je bil na staromestnem trgu ljudski shod katerega sta sklicali češkoslovaška socialno-demokratska in češkoslovaška socialistična stranka skupno z legijonarji. Shod je bil številno obiskan ter je pritrjevanje, ki je sledilo izvajanjem govornikov, jasno pokazalo razpoloženje katero je izzval povratek razkralja Karla na Madžarsko. Ko je poslanec Nemec otvoril shod, je prvi govoril senator Klofač, ki je povdaril, da bi povratek Habsburžanov na prestol pomenil povratek v srednji vek. Evropa potrebuje mir; zato se mora obračunati s Habsburgom in z vsemi, ki držijo z njimi. Govornik misli, da je jugoslovanska vojska že prekoračila meje (klici: Slava! in: To moramo tudi mi storiti!). Ako za to ne bi imeli poguma — pravi govornik — bi morali to pozneje poplačati z življenjem tisočih. Poslanec Bechyne je izvajal: Habsburg, to je vojná! Politika trenutka se glasi: Tvegati moramo! Habsburški monarhizem more korakati samo preko pobitega socialno-demokratskega gibanja. Povratek razkralja na Madžarsko je napoved vojne demokraciji vse Evrope. Legijonar poslanec Pateidl je izjavil: Naše geslo je: Uničenje Habsburžanov in belega terorja na Madžarskem. Shod se je završil s petjem narodne himne in socialistične pesmi: »Rdeča zastava«.

Pred železniškim štrajkom v Ameriki.

Ameriški železničarji so končno veljavno odklonili 12 % znižanje plač in določili za začetek generalne stavke dan 30. t. m. Vse železniško omrežje je razdeljeno v štiri skupine, ki bodo po vrsti pristopale v štrajk v razdalji 24 ur. Državni oddelek za delo je predlagal to-le poravnavo: Železnice znižajo voznine v istem razmerju, kakor so meseca julija t. l. znižale plače; železniške družbe odstopijo od ponovnega znižanja plač; železniške družbe odstopijo od vseh svojih odredb proti nameravane mu štrajku in počakajo na uspeh vladne akcije, tičeče se ponovnega znižanja plač.

V tem so vse pristojne oblasti odredile vse potrebno zaradi preskrbe prebivalstva vsaj z najnujnejšimi potrebščinami, ako pride do štrajka. Za prevažanje živil v New Yorku je pripravljenih 57.000 avtomobilnih kamionov. Živil je v skladiščih za tri tedne.

Naša krona se dvignila.

Zagreb, 25. okt. (Izv.) Na današnji predborzi notirajo sledeči kurzi: Budimpešta 38, Berlin 175, Italija 11.10, London 11.20, Pariz 20.60, Praga 298—300, Dunaj 8.65, Curih 52.50, dolarji 282.50.

Zürich, 25. okt. (Izv.) Na današnji predborzi so se vse tuje devize dvignile, oziroma ostale na prejšnji višini, samo Dunaj je padel na 0.25. Naša krona se je dvignila včeraj od 1.75 na 1.85. Berlin se je

dvignil od 3.15 na 3.25, Newyork od 5.40 na 5.45, London od 21.25 na 21.50, Pariz od 39.10 na 39.65, Italija od 21.10 na 21.50, Budimpešta od 0.60 na 0.65, Bukarešta od 3.90 na 3.95, Praga notira 5.60, Varšava pa 0.13.

Dunaj, 25. okt. (Izv.) Vsled padca nemško-avstrijske krone v Zürichu so se današnjem prostem prometu vse devize, valute in efekti znatno dvignili.

Demagogija.

Poročali smo že prejšnji teden o »Jutrovem« brzojavu iz Belgrada, v katerem je rečeno, da je posl. dr. Gosar nastopil proti obrtnikom s tem, da je v zakonodajnem odboru zagovarjal stališče kršč. delavske organizacije, naj imajo delavci v Upravi bolniških blagajn dve tretjini zastopnikov, in da se določi kazni 15 dni za one delodajalce, ki bi hoteli kršiti določbe delovnega časa. S tem je »Jutro« uganjalo demagogijo in hujskarijo pri malih obrtnikih, obenem pa s tem priznalo, da zastopniki kršč. delavske organizacije vršijo program in voljo svojih organizacij.

Danes smo v položaju, da na podlagi avtentičnih podatkov celo stvar pojasnimo, kako je bila v resnici, da svet tudi izve za manire demokratskih voditeljev.

Ko je bila na vrsti določba o delovnem času, se je opazilo, da je socialdemokrat Divac kot poročevalec izpustil določbo o najnižji kazni, ki zadene delodajalca, če se proti delovnemu času pregreši. Večina odseka je bila za to, da se pri denarnih in zapornih kaznih določi najnižja mera, sicer ostane določba brez pomena. Zato je dr. Gosar predlagal, da se določi kot najnižja mera kazni pri teh prestopkih 10 dni zapora (in ne 15 dni, kakor je poročalo »Jutro«).

Pri tem pa je značilno to-le:

Zakonski načrt o zaščiti delavstva ne govori samo o delovnem času in še manj samo o obrtnikih, marveč so v njem obsežne določbe o delavskem varstvu sploh in to v prvi vrsti, kolikor gre tu za industrijsko delavstvo. Slučaji, za katere so določene najnižje kazni, so povetini taki, ki se dogajajo zlasti v večji industriji in tu je bila ravno na dr. Gosarjev predlog (poročevalec in gospodje v ministrstvu z g. dr. Kukovcem vred se na to niso spomnili!) sprejeta določba, da se mora višina kazni ravnati tudi po veličini podjetja, to se pravi, da mora biti veliki industrijalec tudi strožje kaznovan, ker bi sicer — zlasti pri globah — kazni sploh ne obestili.

To stališče je čisto pravilno in vsakemu abecedarju jasno. Doslej je ravno mali obrtnik bil najbolj pritiskan po strogosti zakona, medtem ko so veliki gospodje fabrikantje delali, kar so hoteli. Medtem ko je par sto kron za obrtnika že občutna kazen, se ji veleindustrijalec smeje. Sedaj mora biti drugače, ker je za to določena zaporna kazen, kar tudi milijonarju ne bo vseeno.

Kar je v moderni zaščiti delavstva morda preostrega, se bo lahko vse omililo, kadar bo velika industrija v praksi in ne samo na papirju dejanski primorana strogo in dosledno vpoštovati vse upravičene potrebe in želje delavstva. Tu ima socialna politika zelo hvaležno polje, toda za uspešno delo na njem je treba resne volje. Te pa zastopnik tistih krogov, ki najbolj ogrožajo malo obrt, ne more imeti.

S tem je ta stvar povedana tako, kakor je v resnici.

Pa še nekaj je, kar zelo označuje lepe manire te gospode. Gre za vprašanje paritete v bolniških blagajnah, proti kateri se delavske organizacije z vso silo upirajo. Saj je bolniška blagajna namenjena za delavca, vsled česar je jasno, da mora delavec v njej odločevati. Če tudi delodajalec prispeva za vzdrževanje bolniških blagajn, je to le pravično, saj delavec dela njemu. Ta zadeva pa je bila na vrsti v zakonodajnem odboru že pred 14 dnevi; tedaj pa dr. Gosar ni bil v zakonodajnem odboru. Prosili smo dr. Gosarja ustmeno za informacijo, kako je s to zadevo. Povedal nam je, da je socialni minister dr. Kukovec prišel v zbornico k njemu ter ga prašal, kako on misli o delavskem zavarovanju, zlasti o paritetnem zastopstvu pri upravi bolniških

blagajn. Na ministrovo vprašanje je poslanec odgovoril, da s pariteto v upravi bolniških blagajn ne more soglašati, ker nekaj, kar že imamo, yendar ne moremo in ne smemo opustiti in tako iti korak nazaj. Ko je tako poslanec povedal ministru svoje mnenje, pa poroča »Jutro«, da se je to zgodilo v seji zakonodajnega odbora. Tudi ta stvar je sedaj jasna:

Ne gre toliko za to, kaj se je poročalo, temveč kako se je poročalo. Storilo se je to na tak način, da se hujška proti ljudem, ki po svoji vesti in prepričanju zastopajo svoj program in one, ki so jih poslali v parlament. Minister dr. Kukovec pa posebej igra v tej stvari zelo malo slavno vlogo. Mi pravimo:

Če plačuje naša država svoje ministre zato, da služijo za reporterje svojim listom ter v zbornici in na ulici ogovarjajo ljudi, da lahko poročajo, kadaj je ta ali oni poslanec kihnil, potem ni čudno, da smo s svojo upravo in politiko prišli tako daleč. Nam se zdi in davkoplačevalcem najbrže tudi, da je ministrski posel vendar le nekoliko resnejši.

Shod v Unionu.

Sinoči ob 6. uri se je zbrala Ljubljana v Unionu, da izrazi našo brezpogojno edinost, ko gre za dobrine narodne svobode. Vršil se je protestni shod proti madžarsko-monarhističnim nakanam, na katerem so soglasno nastopile vse slovenske politične stranke: SKS, JSKS, NSS, JDS in SLS.

Za predsednika je bil izvoljen ljubljanski župan dr. Perič, ki je dal kot prve mu besedo zastopniku SLS uredniku Smodeju. Le-ta je trezno pa odločno zavrnil madžarske spekulacije na naš račun in rekel med drugim: »Mi smo hodili pot narodnega in državnega razvoja, kakor nam jo je določil Bog, ki nas je ustvaril kot jugoslovanska plemena in ki nam jo je narava sama nakazala. Karel Habsburški se ne vrača na Madžarsko morda kot svobodno izvoljeni kralj Madžarske države, ampak kot kralj štefanske krone, kot kralj Ogrske, ki sega od Karpatov do Save. Ni se bil odpovedal nobeni deželi in bi torej v svojem naslovu nosil imena naših dežel. Bila je naša narodna samoodločba, zapečatená v senžermenski in trianonski mirovni pogodbi. Če hočejo Madžari imeti svojega narodnega kralja, naj si ga izvolijo izmed svojih mož, ne pa kralja, ki mu je mažarski

Škopuh.

Spisal Henrik Conscience — prevel M. J. (Dalje.)

Deklica je omahnila na stol in se spustila v jok.

»Kaj,« je zaplakala, »mogoče ni prav, če vam razkrivam svoje srce! — Ah, jaz sem vse več še pretrpela kot on; on vsaj vidi sonce, polja, luč, on čuje prijazne besede in ima tako dobro mater; jaz pa moram poslušati le surove, robate besede — in le v samotni mojej sreci smem čuti sladke besede njegovega imena; jaz ne vidim ničesar drugega kot štiri gole stene moje sobe in njegovo sliko, ki mi plava v duhu pred očmi.«

Prosjakinji se je obraz radostno razvedril in nežno je prijala devojko za roko: »Torej ga tudi vi ljubite, Cecilija?«

Deklica se je sklonila k tlom, da bi prikrla rdečico, ki jo je občila in za hip pobarvala njena blela lica.

»Ah, povejte mi, Cecilija, povejte mi, kaj ne, da ga ljubite?«

»Ne smem, Kaj, kajti vi bi ne ohranili tajnosti mojega srca zase.«

»Toda, Cecilija, če pa s tem rešim človeku življenje?«

prestol samo pretveza za monarhistične tendence po nemažarskih deželah. S tem bi nastala nevarnost za novo krvavo svetovno vojno. Narodi pa so siti vojsk, izrpani do dna in si žele samo miru in gospodarske obnove. Neurejene razmere v naši državi ne smejo biti nikomur povod, da bi jih izrabljali za kršenje mirovnih pogojev in stegal roke po naši hiši. S trudom in krvjo smo mi sami zgradili to državo, sami jo bomo tudi uredili. Ta naša volja do države je v vsakem slučaju brezpogojna in od notranjih in zunanjih razmer neodvisna. Govornikovim besedam je sledilo viharo odobravanje.

Za Smodejem so v enakem smislu govorili po en zastopnik ostalih strank: dr. Ravnihar, Deržić in Kopač.

Nato je bila ob največjem navdušenju sprejeta naslednja

RESOLUCIJA:

Zavedajoč se dragocenosti komaj pridobljene politične svobode in ujedinjenja našega jugoslovanskega naroda, ter trdno odločeni, čuvati tudi blagodat s tolikimi žrtvami izvojevanega mira, dvigamo plamenec protest proti restavracijskim poskusom Habsburžanov na Mažarskem in drugod ter pričakujemo od vlade kakor tudi od vlad Velike in Male Antante, da bodo predzniki in ponavljajočim se tozadevnim poskusom eks-dinastije v interesu toli potrebnega miru in gospodarske, socialne in politične konsolidacije Srednje Evrope napravile enkrat za vselej temeljit konec.

Ob sklepu je izpregovoril še češkoslovaški konzul dr. Beneš, ki je zagotovil popolno solidarnost češkoslovaške z Jugoslavijo.

Praga, 23. okt. Potovanje češkoslovaških delegatov v Portorož se je odgodilo za nedoločen čas.

Varšava, 24. okt. Davi so semkaj dospeli zastopniki svobodnega mesta Gdanskega. Zastopniki poljske vlade so jih pozdravili na kolodvoru. Popoldne se je svečano podpisala pogodba med Poljsko in Gdanskim.

Politični dogodki.

»Tudi pri patriotskih manifestacijah je treba razuma in zdrave pameti.« S temi besedami smo zaključili včerajšnji naš uvodnik. »Jutro« in »Naprej« nam dajeta povod, da danes to znova poudarimo. Resolucija, ki je bila predlagana na včerajšnjem protestnem shodu, je bila sestavljena na sestanku vseh petih političnih strank, to je SLS, JSDS, SKS, NSS, JDS. Podpisali so jo lastnoročno za SKS dipl. agr. Jamnik, za NSS Ivan Deržić in Juvan, za JDS ing. Fr. Tavčar, za SLS Bogumil Remec in dr. Janko Breje, za JSDS Ivan Kopač. G. Ivan Kopač je resolucijo naknadno podpisal, ker baje ni bil o tozadevnem sestanku pravočasno obveščen. (Pripominjamo pa, da je tajništvo JSDS potrdilo prejem tozadevnega vabila ob pol treh popoldne torej celo poldruugo uro pred sestankom in so bile druge stranke ravno ob istem času obveščene.) Ta resolucija, sprejeta in podpisana po zgoraj navedenih zastopnikih se glasi tako, kakor jo prinašamo v današnjem poročilu. Za »Jutro« in »Naprej« hiperpatriotizem pa menda ta resolucija ni bila dovolj »krepka« in sta jo morala podpreti še s stavkom: »Jugoslovanski narod solidarno zahteva, da stori njegova vlada vse korake, ki so potrebni v dosego tega cilja.« Koraki so morali biti diplomatski, t. j. mirni, ali vojaški, to je krvavi. Kakor podpiramo vse vladne korake za mirno rešitev te zadeve, tako smo varili in svarimo pred vojaškimi pohodi, ki stegnajo iznova izbiti sodu dno in nas vse

potegniti v krvavi metež, katerega konca ne more nihče presoditi. Iz tega razloga tudi obsojamo ta zadnji stavek, ki kliče vlado na vojsko. Gospodje menda že itak dobro vedo, da generalov in tistih civilistov, ki doma ostanejo, ni treba nikdar preveč priganjati k vojski. Zato: razum in zdravo pamet. Ljudstvo noče vojske!

Umor bolgarskega notranjega ministra Todorova. Iz Sofije poročajo, da je bil notranji minister Todorov na uradni vožnji v Kjustendil dne 21. t. m. v vlaku umorjen. Morilec je pobegnil in ga še niso ujeli.

Prevrat na Portugalskem se je izkazal kot komunistično podjetje. Komunisti hočejo uvesti sovjetski sistem.

Dnevni dogodki.

Velik požar v papirnici v Goričanah. V silnem viharju in dežnem metežu je izbruhnil predinočnim okrog 10. ure zv. silen požar v skladišču žvepla v tovarni celuloze v Goričanah. Kako je nastal ogenj, še niso dognali. Širijo se različne govorice, toda dosedaj se ne ve še ničesar gotovega. V skladišču je bilo okrog 26.000 kg žvepla in pa še več raznih rado gorljivih predmetov. Ogenj se je nenadoma razširil po cellem stavbišču in bila je velikanska nevarnost, da zgori cela tovarna. Kljub silnemu naporu tovarniških gasilcev in delavcev domačinov ter požarnih bramb iz Sore, Preske in Medvoda pa so popolnoma pogorele mizarska, ključavničarska in kovaška delavnica. Ker je pretila vedno večja nevarnost, so prosili za pomoč tudi ljubljansko požarno brambo, ki je odšla iz Ljubljane okrog 1. ure. Žal ni mogla vzeti s seboj parne brizgalne, ker je slučajno radi popravil razstavljena. Delali so vsi na vse pretege in končno se je posrečilo združenim gasilcem, da so ogenj omejili na skladišče žvepla ter rešili tovarniško poslopje. Požar je divjal do jutra, gorelo pa je na pogorišču še skoro cel dan. Škoda cenijo na približno en milijon kron. Pri gašenju se je težko poškodoval delavec Jamnik, lažje poškodbe pa so dobili med drugimi ravnatelj Mohrbacher in nekaj delavcev.

Zgorel kozolec. Neznani požigalec je zanetil ogenj pod velikim kozolcem posestnika Jožefa Mesca iz Česnje pri Železnikih. V kozolcu je imel Mesec nagromadeno veliko sena, slame in drv. Poleg tega sta imela pod kozolcem posestnika Jožef Globočnik iz Železnikov in Luka Pogachnik iz Česnje shranjeno ogelje. Kljub takojšnji pomoči požarnih bramb iz Selca in Železnikov je kozolec popolnoma zgorel. Škoda znaša okrog 80.000 kron. Požigalec je zanetil ogenj bržkone iz maščevalnosti.

Spori z orožniki. 14. avgusta je bila v št. Lambertu veselica, pri kateri so se sprli fantje iz št. Lamberta in iz Terne. Ko so se fantje razšli, je naletelo več fantov na orožniško patruljo, s katero so se stopili, misleč, da imajo s fanti opraviti. Ko so orožniki za to drugi dan Franceta Lovčeta aretirali, jih je ozmerjal Franc Beja, rekoč: »Kaj boš hodil s temi postopači, pojdi z nami, če bi bil jaz včeraj tam, bi bil ta dva (namreč orožnika) zvezal.« Orožniku Zebretu je pa rekel: »Ko boš Ti poginil, Te bodo h.... trkali.« Beja je prisodilo deželno sodišče en teden zapora. — Stefan Šmit je 4. septembra v Domžalah ozmerjal orožnike tako-le: »Zakaj pa vidiš vedno mene in me v enomer nadleguješ, če se le zglašim. Tam pa streljajo, a jih ne slišiš. Ne poznam Tvoje postave. Ne misli, da se jaz bojim, če vzameš puško «ferti», sem jo prej nosil, kot Ti! Čakaj, smrkač, bova že še prišla skupaj!« Deželno sodišče je prisodilo Šmitu 3 dni zapora.

Širite „NOVI ČAS“

»Ah, naj torej izve, kar še sebi nisem povedala. Ločitev od njega — to mi je povzročalo največjo bolelost. In če bom morala umreti, bo moja duša odnesla spomin nanj celo k Bogu.«

Kaet se je dvignila, odprla vrata in pogleda po poljani. Nato se je vrnila in rekla: »Tisa še ni videti. Toda imejte pogum, Cecilija in kljubujte vsem grožnjam in zapovedim divjaškega zločince!«

»O, povejte mi, Kaet,« je vzdihnila deklica komaj slišno, ne da bi se kaj menila za besede človekoljubne ženske, »povejte mi, je li Bart res bolan?«

»Bolani ravno ni,« je odvrnila Kaet, »toda bled je, upadel in zlomljen, kot tudi vi, devojka. A vseeno se nahaja dovolj blizu groba in brez rešitve bo umrl, če ne bo zanj resnične tolažbe. Toda zdaj — hvala Bogu! — zdaj sem našla balzam, ki bo izlečil njegove rane. Čujte me, Cecilija, hitro mi povejte vse, kar se je tu zgodilo tekom zadnjih treh mesecev.«

»No, poslušajte torej; toda, kaj ne, Kaet, saj mi obljubite, da ne poveste tega nikomur? Često se vprašamo, kaj je strašnejšega od smrti? Jaz vem, kaj je strašnejše: Tis me sili, naj se z njim poročim.«

»To se mi je dozdevalo,« je žena polglasno pristavila.

»Moj stric me sili in sili dan na dan;

in vendar raje tisočkrat umrem, kot pa da bi ga v tem slučaju ubogala... Radi tega moram prestati vsakovrstno preganjanje; zaničujejo me, zasramujejo, zmerjajo in tudi — stradati moram. Od strahu in groze umiram in — moj Bog, ne zinite besedice o tem. Kaet — točjejo me, mučijo in trpinčijo kot ubogo žival.«

»Sveta nebesa, kaj slišim?« je vzkliknila Kaet in se priklala za glavo. »Kaj ste res zašli v jama zločincev? O Bog, ne daj, da bi o tem le količkaj povedala Bartu, kajti nesrečnik bi prišel ob pamet in celo prelil kri. In kaj pa vaš stric — ali je tudi on že znorel?«

»Moj stric, ah, ta revež! Saj je žrtev prevare! Vse, kar mu jaz povem — mu je laž in hinavščina. Čisto očaran je, Kaet. In vendar — če bi le enkrat mogla z njim čisto sama govoriti — toda vse dni se drži v svojem kotu in ne pusti niti Tisa k sebi. In če pride za par minut doli, takoj prisede ta hudobnež k njemu, ki pa zna moje besede tako zvičajno zaviti, da postane stric še jeznejši in je še bolj potrjen v misli, da lažem in ga varam. Često se je tudi mene oprijela misel, ali morda res ne lažem? — Zdaj sem se kar ponižno udala v svojo usodo: molčim in prenašam in se uklanjam svojim mučiteljem in sem v veri, da mi je Bog namenil mučeniško smrt.«

Ljubljanski dogodki.

Ij Redna javna seja občinskega sveta bo v četrtek, dne 27. oktobra ob 5. uri popoldne v mestni dvorani. Dnevni red: 1. Naznanilo predsedstva; 2. volitev podžupana; 3. določitev časa in števila rednih sej obč. sveta; 4. določitev in volitev posameznih odsekov.

Ij Danes je umrla v sanatoriju »Elizabetinum« gospodična Marija Križman, ki je v svojih poslednjih dneh pokazala veliko ljubezen do naših slovenskih slepcev. Postavila jih je v oporoki za glavnega dediča svojega premoženja. Zapušta jim med drugim tudi hišo št. 5 na Karlovski cesti. Pogreba, ki se bo vršil v sredo ob 4. uri, Sodarska ul. št. 2 poleg Florijanske cerkve, na pokopališču pri Sv. Križu, se bodo udeležili vsi gojenci zavoda za slepce. — Pevski zbor tega zavoda bo zapel vrli dobrotniki na zadnji poti dve žalostinki. Naj v miru počiva!

Ij Umrl je policijski nadzornik Papler. Pogreb bo jutri popoldne ob 4. uri. Bil je mož blagega in poštenega značaja. Naj počiva v miru! Preostali naši iskreno sožalje!

Ij Smrtna kosa. V soboto je v Ljubljani umrl podpolkovnik Jovanovič, poveljnik kamniške smodnišnice, v nedeljo pa ga, Ema Skumovič, soproga univerzitetnega profesorja dr. Anton Skumoviča.

Ij Vlak skočil s tira. Osební vlak št. 1019, ki je vozil v nedeljo zvečer ob 5.54 uri z državnega na južni kolodvor, je na prvi angleški kretnici skočil s tira, in sicer oba stroja ter dva voza. Osebo južne železnice je v najkrajšem času vstavilo redni promet. Sodi se, da niso bile tračnice v redu, na drugi strani pa je najbrže krivo kolesje stroja. Izmed delavstva in uslužbenstva ne zadene nikogar nobena krivda.

Naša društva.

d »Orel« Sv. Jakob. Danes točno ob 8. uri se vrši drugi fantovski večer. Predava br. Kogovšek. Ker je predavanje zelo zanimivo, pridite gotovo vsi člani ter pripeljite tudi svoje prijatelje. Bog živi! Predsednik.

d Šišensko prosvetno društvo priredi v nedeljo, dne 30. oktobra 1921 v Ljudskem domu gledališko predstavo »Grajski gozdar«. Narodna igra v 4. dejanjih. Začetek

ob pol 8. uri zvečer. Predprodaja vstopnic v trgovini pri Ničman, Kopitarjeva ulica, in v Šiški v Reininghausu. Na dan predstave blagajna odprta ob pol 6. uri zvečer. K obilni udeležbi vabi odbor.

d Danica. Semestralni občni zbor jug. kat. akad. društva »Danica« se vrši v četrtek 27. t. m. ob polosmi uri zvečer v dvorani akad. doma zraven Uniona. Dnevni red: 1. Otvoritev. 2. Nagovor predsednika. 3. Poročilo odbornikov. 4. Poročilo načelnikov klubov. 5. Poročilo revizorjev. 6. Poročilo letopisca. 7. Volitev novega odbora. 8. Slučajnosti. Udeležba tov. članov obvezna in sicer z društvenimi trakovi. Tov. novinci, Zanjani in seniori vladno vabljeni. — Papež jur. predsednik.

d Vodstvena seja O. Z. se je vršila v nedeljo, dne 23. t. m. v Ljubljani. Poročilo predsedstva in njegovim predlogom za občni zbor zveze (20. nov.) so sledile deloma živahne debate zastopnikov okrožij, katerih se je zbralo okrog 70. Potrebne izpremembe Poslovnika Orlov, referat o prireditvah in izvršenem delu v l. 1921 je pokazal, da Orli napredujejo na široko in na globoko in imajo močno voljo do vsestranskega napredka v delu za narod.

d Frčeveta za frančiškansko župnijo vabi na predavanje, ki se vrši danes v torek ob 8. uri zvečer v društvenem lokalu. Predava prof. dr. Valentin Rožič: Od Celovca do Niše. Pridite!

d Fantovski večer šentpeterskega Orla se vrši v sredo ob polosmi uri zvečer v prostorih šentpeterskega prosvetn. društva. Istočasno tudi sprejemanje in vpisovanje novih članov. — Predsednik.

r Velikanski požar mline v Budimpešti. Požar v Louisina mlinu so lokalizirali šele ob treh po polnoči. Škoda se ceni na 200 milijonov kron. Kako je nastal požar, se še ne more reči, a domneva se, da od razgretih mlinskih kamnov.

Urednik in odgovorni urednik Franc Kremžar.

Izdaja konzorcij »Novega časa«.

Tiska Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani.

F. BRUMAT
LJUBLJANA

Usakrovanje manufaktur in tkanine

po konkurenčni ceni.

Mestni trg 25. I.

Zadružna Gospodarska banka d. d. v Ljubljani.

Zadnja prilika!

Zadnja prilika!

Štiri milijone kron

zadene v najsrečnejšem slučaju igralec v V. razredu II. kola Državne razredne loterije.

Srečka stane cela K 192—, polovična K 96—, četrtinka K 48— in osminka K 24— za one, ki so igrali v prejšnjih štirih razredih. Novi igralci morajo plačati srečke tudi za vse ostale razrede. Narodniki, katerim se pošiljajo srečke po pošti, naj pošljejo zraven še K 8— za poštino in stroške. — Naročila se sprejemajo samo do 2. novembra t. l.

V četrtem razredu je zadela srečka št. 35715, kupljena pri Zadružni gospodarski banki, glavni dobiček, ki je znašal

K 400.000—.

Še nekaj srečk ima na razpolago

Zadružna Gospodarska banka d. d. v Ljubljani

Dunajska cesta 38. I.

»O strašno, neoprijeto! Toda zakaj ne ubežite iz tega satanskega gnezda?«

»Ah, ljuba Kaet, več kot enkrat sem se že ozrla proti odprtim vratom...«

»Toda slabost, kaj ne? Ah, vaša nemoč je neodpušljiva,« je rekla Kaet očitačje.

»Toda pri tem imam v mislih le svojega starega strica. Naj ga li v tem samotnem stanovanju samega pustim in predam podlim in krutim Tisovim rokam? In tudi kakva sramota za deklico, ki je zbežala iz hiše svojih starišev ali sorodnikov.«

Cecilija je obmolnila, kajti Kaet je vstala, da bi pogledala na prosto.

»Tam prihaja!« je pristavila čisto mirno. »V slučaju, da me je videl, mu omenite le kos kruha, ki ste mi ga dali iz usmiljenja. Le ne obupajte: zanesite se na mojo pomoč! In če ne bom mogla pomagati takoj, o potem vas prosim, prosim vas, raje zapustite takoj svoj dom, ki je proklet!«

Cecilijo je prevzela groza. Prihod njegovega tirana jo je spet prebudil iz pozabljenosti. Trepetajoča in drhteča je stala pred tolažnico, strastno jo proseča:

»O, rotim vas, pojdite, pojdite, da vam ne stori kaj žalega!«

»Jaz se tega zlobneža ne bojim!« je odvrnila Kaet. »Bodite srčna in samozavestna, ljuba Cecilija, in živite v prepričanju, da se še vidiva!«

Uboga žena je hišo počasi zapustila. Pred vrati pa je spoznala, da jo je Tis zapazil in je zato tudi pospešila korake. Ko je bila par streljajev proč od njega, se je ustavila in spregovorila sama s seboj: »Mogoče bo spet mučil ubogo Cecilijo; toda vse bom opazovala skozi ključavnico, da bom zvedela, kaj se tam notri godi.«

Kmalu je opazila, da je Tis svojo smer spremenil in šel proti njej. Ona pa ga je pričakovala brez strahu in še z nekako odločnostjo.

Ko je prišel Tis do žene, se je divje znesel nad njo; ona pa ga je sprejela s tako izzivajočim posmehom in ga pogledala tako zaničljivo, da je mahoma nehote obstal.

»Kdo vam je odprl vrata?« se je razjezil, »Kaj ste počeli pri nas?«

»Ah, strašne stvari,« se je ponorčevala Kaet. »Celo uro sem prosila in molodvala, da sem dobila kos kruha in Cecilija je bila toliko usmiljena, da me je uslišala. Vsakdo ni tako trdosrčen kot ste vi!«

»Le pokažite mi kruh,« je odvrnil na glasom, ki je izražal dvom. Prosjakinja pa mu je pomolila kos, ki ga je radi varnosti vzela s seboj. Tis ga je vsaj trikrat preobrnil, ji ga dal nazaj in zagrozil: »Naj bo za sedaj, toda v bodoče se ne postopite več v našo hišo, sicer se boste še kesali!«

(Dalje.)